

Kohtuasi C-218/24

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

21. märts 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid (Madridi kaubanduskohus nr 4, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. märts 2024

Hageja:

Felicísima

Kostja:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora, Sociedad Unipersonal

Põhikohtuasja ese

Montreali konventsioon – Pagas – Lemmikloomad

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus tõlgenduse saamiseks – ELTL artikkel 267 – Vedaja vastutus registreeritud pagasi kaotamise korral – Mõiste „pagas“ piiritlemine – Hüvitise piirmäära kindlaksmääramine

Eelotsuse küsimus

Kas Montrealis 28. mail 1999. aastal sõlmitud rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni, mille Euroopa Ühendus allkirjastas 9. detsembril 1999 ja kiitis heaks nõukogu 5. aprilli 2001. aasta otsusega 2001/539/EÜ, artikli 17 lõiget 2 koostoides konventsiooni artikli 22 lõikega 2 tuleb tõlgendada

nii, et lemmikloomad jäävad registreeritud või registreerimata „pagasi“ mõiste kohaldamisalast välja?

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artiklid 13 ja 267

Nõukogu 5. aprilli 2001. aasta otsus 2001/539 rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsioon) sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse poolt

Euroopa Kohtu kodukord

Euroopa Kohtu otsused: C-344/04 (punkt 36), C-549/07 (punkt 28), C-63/09 (punkt 17), C-532/18 (punkt 29) ja C-86/19 (resolutsioon)

Viidatud riigisisese õigusnormid

Tsiviilseadustik (Código Civil): artikli 333a lõige 1

15. detsembri 2021. aasta seadus 17/2021, millega muudetakse tsiviilseadustikku, hüpoteegiseadust ja tsiviilkohtumenetluse seadustikku loomade õigusliku regulatsiooni osas (Ley 17/2021 de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales)

28. märtsi 2023. aasta seadus loomade õiguste kaitse ja heaolu kohta (Ley 7/2023 de protección de los derechos y el bienestar de los animales)

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hageja ja tema ema on koera kaasomanikud.
- 2 Hageja ostis lennupiletid, et sõita 22. oktoobril 2019 suunal Buenos Aires (Argentiina) – Barcelona (Hispaania) (lennud IB6856 ja IB800), jõudes Barcelonasse 23. oktoobril 2019.
- 3 Koer pidi oma suuruse ja kaalu tõttu reisima pagasiruumis spetsiaalses standarditud transpordipuuris või -kastis. Hageja registreeris koera sisaldava transpordipuuri, et see viidaks lennuki pagasiruumi, aga ei teinud erideklaratsiooni pagasi väärtuse kohta.
- 4 Koer pääses transpordipuurist välja, sai lennuki läheduses jooksu ja lennufirma ei saanud teda kätte.

- 5 Hageja esitas 22. oktoobril 2021 Juzgado Decano de Madridile (Madridi vanemkohtunik, Hispaania) hagi, mis võeti menetlusse 5. septembril 2022.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Hageja nõuab 5000 euro suurust hüvitist mittevaralise kahju eest, mille põhjustas talle kuuluva koera ärakaotamine 22. oktoobril 2019 Ezeiza-Buenos Airese (Argentiina) lennujaamas lennureisil Buenos Aires-Barcelona.
- 7 Kostja tunnustab koera kaotamist ja hageja õigust saada hüvitist, aga Montrealis 28. mail 1999. aastal sõlmitud rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (edaspidi „Montreali konventsioon“) artikli 22 lõikes 2 ette nähtud piirmäära ulatuses.
- 8 Kohtul on tekkinud küsimus, kas mõiste „registreeritud pagas“ kohaldamisalast jäävad välja reisijaga koos reisivad lemmikloomad ja seetõttu ei kohaldata artikli 22 lõikes 2 hävimise, kaotsimineku, kahjustumise või hilinemise eest ette nähtud hüvitise piirmäära lemmikloomadele.

Eelotsusetaotluse põhjenduste kokkuvõte

- 9 Küsitakse, kas Montreali konventsiooni artikli 17 lõiget 2 koostoimes selle artikli 22 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et lemmikloomad jäävad registreeritud või registreerimata „pagasi“ mõiste kohaldamisalast välja?
- 10 Montreali konventsioonis ei ole määratletud mõistet „pagas“, mis on Real Academia Española (Hispaania Kuningliku Akadeemia) sõnastiku kohaselt „reisidel kaasas olevate asjade kogum“.
- 11 Euroopa Kohtu otsuste puhul, milles on tõlgendatud Montreali konventsiooni artikli 17 lõiget 2 koostoimes selle artikli 22 lõikega 2, on pagas koosnenud ainult „asjade kogumist“. Seda teemat käsitletakse Euroopa Kohtu 9. juuli 2020. aasta otsuses C-86/19 ja 6. mai 2010. aasta otsuses C-63/09.
- 12 Loomad on aga elusolendid. ELTL artiklis 13 liigitatakse nad „aistmisvõimelisteks olenditeks“.
- 13 Hispaania tsiviilseadustiku artikli 333a lõikes 1 on loomad määratletud kui „tundlikud elusolendid“, kelle suhtes kohaldatakse vara ja asjade õiguslikku regulatsiooni vaid sedavõrd, kuivõrd see on kooskõlas nende olemuse või nende kaitsmiseks ette nähtud õigusnormidega.
- 14 Seaduse 17/2021 preambuli teises lõigus on sätestatud, et „koos kehtiva artiklis 333 esitatud järelusega, mille kohaselt „loetakse vallas- või kinnisvaraks kõik asjad, mis on või saavad olla omastatavad“ ning täpsustatakse, et loomad on tundlikud elusolendid, mis ei välista seda, et teatud olukordades kohaldatakse nende suhtes täiendavalt vara ja asjade õiguslikku regulatsiooni. Seega

kohaldatakse loomadele vara ja asjade õiguslikku regulatsiooni ainult osaliselt sedavõrd, kuivõrd pole olemas õigusnorme, mis on ette nähtud spetsiaalselt loomi puudutada võivate õigussuhete reguleerimiseks, ning juhul, kui vara õiguslik regulatsioon on kooskõlas sellega, et looma puhul on tegemist tundliku elusolendiga, ja loomade kaitsmiseks ette nähtud õigusnormidega. Meie ühiskonnas on loomad üldiselt omastatavad ja nendega kaubeldakse. Sellest hoolimata mõjutab inimese ja looma (olenemata sellest, kas tegemist on lemmik-, kodu- või metsloomaga) vahelist suhet see, et tegemist on tundliku elusolendiga, nii et loomasid käsitlevate õiguste ja volituste teostamisel tuleb pöörata tähelepanu looma heaolule ja kaitsesele, vältides nende väärkohtlemist, hülgamist ning julma või tarbetu surma põhjustamist“.

- 15 Seaduse 7/2023 loomade õiguste kaitse ja heaolu kohta preambuli esimeses lõigus on omakorda märgitud järgmist: „mõiste „looma heaolu“, mille Maailma Loomatervise Organisatsioon on määratlenud kui „looma elu- ja surmatingimustega seotud füüsiline ja vaimne seisund“ sisaldub paljudes riiklikes ja rahvusvahelistes õigusnormides ning viidatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 13 on märgitud, et „[ü]henduse põllumajandus-, kalandus-, transpordi- ja siseturupoliitika ning teadusuuringute ja tehnoloogia arengu ja kosmosepoliitika kavandamisel ning rakendamisel [...]“ tuleb arvestada, et loomad on aistmisvõimelised olendid, samuti on tsiviilseadustikus sätestatud omaniku, valdaja või mis tahes muu looma suhtes kehtiva õiguse omaniku kohustus lähtuda oma õiguste kasutamisel ja hoolsuskohustuse täitmisel sellest, et tegemist on aistmisvõimelise olendiga ja tema heaolust, vastavalt iga liigi omadustele ning käesolevas ja muudes kehtivates õigusnormides sätestatud piirangutele“.
- 16 Euroopa Liidus on võetud loomade kaitsmiseks samuti vastu erinevaid õigusnorme, arvestades asjaolu, et tegemist on aistmisvõimeliste olenditega. Nõnda on põllumajandusloomade kaitse Euroopa konventsiooni raames võetud vastu nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset. Tapaloomade kaitse Euroopa konventsiooni raames on võetud vastu nõukogu 22. detsembri 1993. aasta direktiiv 93/119/EÜ loomade kaitse kohta tapmisel või surmamisel. Katsetes ja muul teaduslikul eesmärgil kasutatavate selgroogsete loomade kaitse Euroopa konventsiooni raames on võetud vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta.
- 17 Rahvusvahelisel tasandil võtsid Rahvusvaheline Loomade Õiguste Liit ja sellega seotud riiklikud liidud pärast 21.–23. septembril 1977 Londonis toimunud 30. loomade õiguste alast kohtumist vastu loomade õiguste ülddeklaratsiooni. Rahvusvahelise liidu, riiklike liitude ja nendega seotud füüsiliste isikute poolt 15. oktoobril 1978. aastal vastu võetud deklaratsiooni kiitis heaks ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon (UNESCO) ja hiljem Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO).
- 18 Kuna loomad on tundlikud elusolendid, seob neid omanikuga kiindumussuhe ja see põhjendab asjaolu, et looma kaotamisel on psühholoogiline mõju, mida ei ole

üldiselt võimalik võrrelda pelga asjade kogumi kaotamisega kaasneva psühholoogilise mõjuga, millest tulenevalt ei pea eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates olema samaväärne ka hüvitise piirmäär.

- 19 Sellise kaotuse psühholoogilist mõju ei saa ennetada „erideklaratsiooniga pagasi väärtuse kohta“, kuna nimetatud deklaratsioon käsitleb vara materiaalsel väärtust. Montreali konventsioonis ei ole mõistet „erideklaratsioon pagasi väärtuse kohta“ määratletud, aga selle piirdumine pagasi sisu materiaalse väärtusega jäeldub asjaolust, et vedaja saab tõendada, et deklareeritud väärtus „on suurem kui pagasi tegelik väärtus“ (Montreali konventsiooni artikli 22 lõike 2 teine lõik). Tundub, et „tegelik väärtus“ viitab vara materiaalsele väärtusele olenemata sellest, kas see materiaalne väärtus on turuväärtus või mingi muu väärtus. Teisalt kohaldatakse erideklaratsioonile pagasi väärtuse kohta samuti hüvitise piirmäärasid ja lennuettevõtjad kontrollivad deklaratsiooni tegemise hetkel pagasi sisu.
- 20 Montreali konventsiooni preambuli kolmandas lõigus osalisriigid „[tunnistavad], et rahvusvahelisel õhuveol on tähtis tagada tarbijate huvide kaitse ning et selleks tuleb kahju hüvitamise põhimõttest lähtudes maksta õiglast hüvitist“, samuti on üks eesmärk „huvide õiglase tasakaalu [saavutamine]“. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et õiglane ei saa olla hüvitamine, mis põhineb regulatsioonil, mille kohaselt võrdsustatakse aistmisvõimelise elusolendi kaotamine asjade kogumi kaotamisega.

Kohtul on eeltoodud põhjendustest lähtuvalt kahtlusi selle osas, kas lemmikloomad kuuluvad Montreali konventsiooni artikli 17 lõikes 2 sätestatud registreeritud või registreerimata „pagasi“ mõiste alla ja sellega seoses selle osas, kas põhikohtuasjas saab kohaldada konventsiooni artikli 22 lõikes 2 ette nähtud hüvitise piirmäära.